

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ
У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ**

Навчальний посібник

Уклад.: О. В. Браславська

Умань
Видавець «Сочінський М. М.»
2023

УДК 37.016:91(075.8)

М54

Рецензенти:

Криловець М. Г., доктор педагогічних наук, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Денисик Г. І., доктор географічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Бялик О. В., доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 10 від 28 лютого 2023 р.)*

Методика навчання географії у профільній освіті : навч. посіб. /
М54 уклад. О. В. Браславська ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань : Візаві, 2023. – 373 с.

Навчальний посібник адресований студентам-географам ОС «Магістр» за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія), що вивчають дисципліну «Методика навчання географії у профільній освіті». Посібник містить програму лекційного курсу, що виражена в одинадцяти розділах, списки використаних джерел, завдання для самостійної роботи. Також виокремлено питання для випереджувального опрацювання, які допоможуть здобувачам вищої освіти організувати роботу для закріплення знань, а викладачеві перевірити рівень їх підготовленості. Ці завдання спрямовані на поглиблення пошуково-дослідницького підходу в підготовці майбутніх учителів географії, виявленні ними специфіки сучасної профільної освіти. Посібник призначено для студентів природничо-географічних факультетів, вчителів географії та всіх, хто цікавиться питаннями осучаснення загальної середньої освіти.

УДК 37.016:91(075.8)

© Браславська О. В., уклад., 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
РОЗДІЛ 1. ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ СТРАТЕГІЇ ОСВІТИ.....	8
1.1. Сучасний стан організації профільного навчання.....	8
1.2. Психологічні передумови свідомого вибору учнями профілю навчання.....	24
РОЗДІЛ II. ЗМІСТ ПРОФІЛЬНОГО КУРСУ ГЕОГРАФІЇ.....	40
2.1. Наукові вимоги до формування змісту шкільної географічної освіти.....	40
2.2. Особливості змістового наповнення навчальних програм з географії для профільної освіти.....	49
РОЗДІЛ III. АКТИВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	65
3.1. Концептуальні положення профільного навчання.....	65
3.2. Практика активізації професійного самовизначення учнів....	72
РОЗДІЛ IV. СТРУКТУРА ТА НАПЯМИ ПОБУДОВИ КУРСУ ГЕОГРАФІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	84
4.1. Структура профільного курсу географії.....	84
4.2. Практика навчання географії у профільній освіті.....	99
РОЗДІЛ V. НАВЧАЛЬНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	112
5.1. Класифікації методів навчання.....	112
5.2. Картографічні методи навчання географії.....	124
5.3. Ігрові методи вивчення географії.....	134
5.4. Фреймізація – ефективний метод формування творчої активності учнів.....	140
РОЗДІЛ VI. СУЧАСНІ ВИДИ НАВЧАННЯ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	153
6.1. Особливості відкритого навчання в сучасній освіті.....	153
6.2. Випереджувальне навчання – необхідна умова для формування предметних географічних компетентностей учнів....	162
6.3. Проблемне навчання в ліцеях.....	170
6.4. Дуальна форма педагогічної освіти – умова її модернізації...	175
6.5. STEM-освіта – потреба сьогодення.....	180

РОЗДІЛ VII. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФІЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ УЧНІВ.....	193
7.1. Компонентний склад природознавчої компетентності особистості.....	193
7.2. Формування географічної компетентності випускника ліцею	201
7.3. Фахова компетентність учителя географії.....	215
РОЗДІЛ VIII. ПРАКТИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	232
8.1. Інноваційні педагогічні технології.....	232
8.2. Інформаційні технології в географічній освіті.....	238
8.3. Технологія змішаного навчання.....	245
8.4. Формування дослідницьких умінь учня – основа сучасної природничої освіти.....	250
РОЗДІЛ IX. КОНТРОЛЬ ТА КОРЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	263
9.1. Оцінювання результатів навчання учнів з географії.....	263
9.2. Створення та застосування тестів у навчанні географії.....	283
РОЗДІЛ X. РЕТРОСПЕКТИВА ВИНИКНЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ Й ЗАРУБІЖЖІ.....	293
10.1. Історичні віхи становлення профільного навчання.....	293
10.2. Професійний потенціал педагога – основа його успішного викладання профільних предметів.....	303
РОЗДІЛ XI. КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ.....	321
11.1. Географічні поняття соціокультурного спрямування у профільній освіті.....	321
11.2 З історії становлення культурологічного напрямку в географічній освіті.....	334